

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

III. Ludouici Auilae de illo testimonium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

bus internectione fere deletum. Cæsar fugientes vnum milliare, alij longius, & ad tria etiam insequuti sunt, a media fere die ad Solis vsque occasum pugnatum fuit. Ad Cæsarem è confecturedeuotem Albanus Saxonem captiuum adducit, vadante per faciem sanguine ex vulnere accepto perfusum: qui vbi in Cæsaris conspectum venit, *Quandoquidem ita fortuna tulit, inquit, ecce metibi, Clementissime & potentissime Cæsar, captiuum sisto, vt me pro loci quo natus sum dignitate tractes, rogans.* Tum Cæsar, *sane hic quem nunc mihi tribuis titulus longe diuersus est ab eo quem ante mihi tribuisti, verum pro meritis ego se accipiam.* Integra hæc & plena fuit Cæsaris victoria, quum omnes fere qui cum Saxone fuerunt, aut occisi aut capti sint, exceptis quadringentis & amplius, qui cum maiore natu Saxonis filio, itidem vulnerato, V Vitemburgam euaserunt. Est sane diligentia vna ex præcipuis militaris ducis dotibus, quum vna sæpe hora amittatur, quod numquam deinde recuperari potest. Quod si Cæsar eo die Albim non traicisset, victoriam ipsius eursum Albis procul dubio stitisset; qui sequenti diei ita auctus fuit, vt non modo vado, sed ne natau quidem, ob summam aquarum violentiam, potuerit transmitti. Quin etiam si Saxo duodecim dierum spacium habuisset (quod captiuus non semel dicere solebat) ad triginta pedum & septem aut octo equitum millia contra Cæsarem fuisset producturus. Fatendum sane est ingens hoc fuisse militare facinus, nimirum profundum, ac nullibi fere vadofum fluium traicere, hostem tam longe persequi, solo equitatu tam equestres quam pedestres hostium copias, sylua etiam quosse recipere, munitas, sine omni tormentario apparatu, quo hostis abundabat, aggredi: hacque vna clade Protestantium factio tota ruisset deleta, nisi quidam postea publicam vtilitatem priuatis suis commodis & cupiditatibus posthabuissent.

DE PRODIGIIS QUÆ EO DIE
quo prælium commissum est, euenerunt.

CAPVT XVI.

ARGVMENTVM.

- I. Diuersa prodigia qua illo die apparuerunt.
- II. Miraculum circa Solem.

III. Ludouici Auila de illo testimonium.

IV. Auila nobilis Itali.

V. Sleidanus Auilam mendacii non accusat.

VI. Imperatoris victoria potius dictum & quanti ea momenti fuerit.

I. **I**N rebus vstratum Naturæ cuiusum superantibus, lente admodum & tarde haberi fides solet; & miracula vt plurimum in falsitatis suspicionem veniunt, nisi locupletum auctorum qui ea ipsa quæ recitant viderint, nec ab alijs tantum acceperint testimonijs comprobentur. Quod hoc loco scripturus sum, quodque Anno M. D. XLVII. Aprilis die XXIV. eo ipso die quo memorabile illud Cæsaris cum Saxone prælium commissum est, (a) accidit, tam admirabile est, vt vix vllam afferre auctum probationem ad demonstrandum, cælum & terram eo die in hærefeos exitium coniuasse, nisi fide dignos haberem auctores, tamquam eorum quæ à me dicuntur vades. Et quidem eo ipso tempore quo Catholicus exercitus prælij copiam; hæreticorum vero elabendi spacium quærebat, aquila visa fuit, quæ Cæsarianum exercitum in gyrum circumvolitans lustrauit, tamquam victoriam, quam Imperialis aquilæ milites paulo post adepturi erant, prænuncia. Et lupus è sylua progressus, in Hispanorum militum globum incidit, à quibus gladiatorum ictibus subito confossus est. Sed ad ipsum miraculum veniamus.

II. Primò, cælum tamquam igne ardens & Sol sanguineo conspectus fuit. Et vtrique exercitui sol tardius incedere & longius victoria spacium dare visus est. Sleidanus totum hoc, quod Protestantium causæ parum faueret, paucis & obscuris verbis tantum perstrinxit, aiens, illis diebus solis aspectum valde fuisse tristem, obscurum, pallidum & velut caligine quadam circumdatum, vt plerique à Saxonia longissime remoti & ignari quid ageretur, iudicarent magni aliquid portendi; nec eoin in Germania solum, sed per Galliam etiam & Britanniam id fuisse obseruatum, & ita rem habere, multa hominum millia testificari posse. Hæc Sleidanus. Verum Ludouicus Auila qui prælio interfuit, & Baptista Gribaldus nobilis Italus, ille quidem II. belli Germanici libro, hic verò in quadam suarum Relationum, de prodigio hoc solis aspectu ita loquuntur.

III. Quo die prælium commissum est, inquit Auila,

ingens

à Vlenberg. Vita Melanchthon. cap. 17.

ingens fuit solis astus, solque sanguineum veluti colorem referbat: nobis vero intuentibus, multo altior & ab oculari remotior quam pro diei tempore videbatur, quasi cursum ille suum retardasset, ut diem faceret longiorem. Hac quidem omnium est opinio: cui etiam contradicere non ausim. Idem eodem die Norimberga & in Gallia quoque observatum fuit, ut ipse Rex postea affirmavit: utemque in Pedemontio, ubi idem color solis visus est. Quod egotamquam rem maxime memorabilem notare quod volui. Hæc Auila.

Quo tempore Albæ Dux in Galliam venit, regis sui nomine cum Elisabetha regina matrimonium contracturus, ab Henrico II. rege, belli eius mentionem faciente, de hoc, Solis vulum murantis, & quasi cursum sistentis prodigio rogatus, quidnam ipse vidisset, Totius mundi, inquit, Rex sacratissime, & tum & postea de hoc miraculo confians fuit sermo: mihi vero tum ab ijs quæ in terra gerebantur, ocrum non fuit vel oculos ad cælum eleuandi, eiusque faciem contemplandi. Hæc ego à Basquio nobili Gallo, Aixensi præfecto, antiquæ hominæ virtutis & fidei, ac Regi per quam familiariter, accepi: cui postea is quoque honos à Rege obtigit, ut ex omni aulica Nobilitate ad prægustatoris munus fuerit adhibitus, Rege monito ut à veneno sibi cauere. Tempus tamen cum eo quod idem Auila de hoc eodem rege scribit, nequaquam conuenit: quem Auilæ Commentarij iam decem annis ante fuerint impressi. Sed alterum auctorem Italum sua lingua loquentem audiamus.

IV. Quella battaglia è piena di cose stupende, & di miracoli, &c. In hoc prælio multa res stupende & miracula apparuerunt, cælo ipso fauorem suum omnibus in rebus erga Casarem monstrante: in eo præsertim quod hostes qui capiendi eius elabi sibi passi sunt occasionem, postea victi in ipsius manus peruenierunt. Quum Casar suos in hostem duceret, Crucifixi vidit imaginem media in via à scelerato contractam iacentem: sum ex equo profiliens, leuatis ad cælum oculis. Etsi, inquit, o Domine Deus, satis tibi sit verum ad tuas vindicandas iniurias, que foramen des mihi illam gratiam ut de impijs illis sacrilegis hodie pœnas sumere possim. Est vero res certissima, quod in illo temporis articulo quo virimque in prociñctis ad manus conferendum armata stabant acies solem paullo ante clarum, subito sanguineum colorem referre & obscurari vidimus (quod à nullo mortaliū ante visum est) significantem quasi, se cursum suum sistere, ut (nostri) integram victoriam consequendi daret spaciū. Et vnus è concionatoribus nostris, qui in nostra tum co-

horre erat, per totam aciem discurrrens, Bono animo este, inquit, filij! Ecce Dei ille oculus se inclinat ut singularem illum vobis præstet fauorem, vosque admonet & incitet, ut officium vestrum in profigandis inimicis suis impigre obeatis.

VI. Quod si hoc à nobilissimis & grauibus viris, & testibus oculatis scriptum non esset, dubitandi fortasse quis causam haberet. Nam quem fructum illi ex hoc mendacio sperare poterant? Quis credat, tantam illorum fuisse impudentiam, ut rem fallam per totum Christianum orbem divulgare ausi fuerint, quum in viroque exercitu tam multi Principes & grauiissimi viri fuerint, qui mendacij eos coarguere possint? Sleidanus certe quem Auilæ commentarios legisse certum est, ex eo quod ipsum impurum & mendacem hominem appellat, quodque de tota Germania tam frigide tam contemptim atque aliene loquatur, iustam in eum inuehendi causam habuisset, si in hoc recitando miraculo, & in re tanti momenti, mendacij ipsum potuisset conuincere. Et quid ille amplius non dicturus fuerat, qui eodem loco quo de Auila loquitur, adiungit, Rei istius tanto maiorem esse indignitatem, quod libellus ille singulari quodam Cæsaris priuilegio sit excusatus: Auiam reprehendit, quod scripserit Albertum Bra debuigicum à feminis delusum, cladem illam accepisse: at prodigiosam hanc solis stationem tantum abest ut carpat aut rideat, ut etiam ne verbo quidem attingat.

Sed & tertium auctorem addamus. Consaluum de Illesee, qui in illa parte Pontificalis suæ historie Hispanica lingua conscriptæ, de eadem re sic loquitur. Et sol per todo à quel dia tuorum color sanguineo, &c. id est: Sol totus per eundem diem sanguineum ostendit colorem, & affirmant multi se in eo stationem quandam obseruasse, qualis fuit tempore Iosue: ut nimirum Carolus V. verorum Israelitarum dux spaciū haberet vincendi, & inimicorum Crucis Christi vires frangendi. Idem color Solis qui in Saxonia, Norimberga quoque fuit conspectus. Hac ita se habere, ex multorum fide dignorum hominum testimonijs constat, eoque pro vero & ipse hoc loco ponere non dubitauit. Eadem de re circumferuntur versales quot, memoria non indigni: quorum auctorem, si de nomine mihi constaret sua hic eum gloria non fuisset frustra-

Phæbe, quid alii pedes ferus remorare quadrigas,

Nec rapidum prono tramite tendis iter?

Te sub Atlantiaci tepidas vocat aquoris undas,

o o

Al li